

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาถิ่น คือ ภาษาย่อยที่พูดแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นที่พูดภาษานั้น ๆ อาศัยอยู่ ภาษาถิ่นอาจแตกต่างกันในเรื่องของระบบเสียง คำศัพท์ และ/หรือโครงสร้างทางไวยากรณ์ ภาษาถิ่นที่สำคัญของภาษาไทยมีอยู่ 4 ภาษา คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหล่านี้มีความแตกต่างกันในเรื่องของระบบเสียง และคำศัพท์เป็นหลัก และมีความแตกต่างกันในด้านโครงสร้างของประโยค น้อยมาก (ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทิย์ 1980)

ภาษาไทยถิ่นกลาง เป็นภาษาพูดที่ใช้กันในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดต่าง ๆ 20 จังหวัดดังนี้คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี ชัยนาท อุทัยธานี กาญจนบุรี นครปฐม สระบุรี ปราชญ์บุรี นครนายก ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี และตราด เท่าที่ผ่านมาได้มีผู้ศึกษาวิจัยภาษาไทยถิ่นกลาง ที่พูดกันในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ และพบว่า ภาษาไทยถิ่นกลางที่พูดกันในจังหวัดต่าง ๆ มีสำเนียงพูดแตกต่างกัน ทำให้สามารถแยกภาษาไทยถิ่นกลางออกเป็นภาษาย่อยได้ สำเนียงพูดที่แตกต่างกันนี้เป็น เพราะความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์เป็นสำคัญ วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกลางที่ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้วมีดังนี้คือ บริเวณภาคกลางตอนใต้ได้แก่จังหวัดราชบุรี (ลอรัชฌ์ รัตนกิจ ฌ.ภ.เกิด 2526 และ Wipawan Plangsuwan 1981) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (เกษมณี เทพวัลย์ 2526) จังหวัดเพชรบุรี (นันทรัชต์ ฝั่งคุณพระ กำสั่งศึกษา) บริเวณด้านตะวันออกของภาคกลางได้แก่ จังหวัดระยอง (อรพิมพ์ บุญอาภา 2512 และ สมพงษ์ วิทยศศักดิ์พันธ์ 2522) จังหวัดจันทบุรี (นิภา เจริญผล 2528) และจังหวัดตราด (Christopher Court 1972) และจังหวัดที่อยู่ในส่วนกลางของภาคกลางเท่าที่มีผู้ศึกษาไว้คือ กรุงเทพมหานคร (J.M. Brown 1965) และบริเวณด้านตะวันตกเฉียงเหนือของภาคกลางได้แก่จังหวัดสุพรรณบุรี (J.M. Brown 1965 และ M.R. Kalaya Tingsabadh 1980)

จังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่อยู่ในบริเวณภาคกลางและใช้ภาษาไทยถิ่นกลางเป็นภาษาพูด ผู้วิจัยเป็นชาวจังหวัดอ่างทอง และพูดภาษาไทยถิ่นอ่างทองเป็นภาษาแม่ ได้สังเกตเห็นว่าภาษาไทยถิ่นในจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยามีสำเนียงที่แตกต่างกันไปตามบริเวณต่าง ๆ เช่น อำเภอที่อยู่ติดกับจังหวัดสุพรรณบุรีจะพูดสำเนียงแบบหนึ่ง และบริเวณที่อยู่ตรงกลางของจังหวัด จะพูดด้วยสำเนียงอีกแบบหนึ่ง เป็นต้น แต่เท่าที่ผ่านมา ยังไม่มีผู้ใดศึกษาสำเนียงพูดของภาษาไทยถิ่นที่พูดกันในบริเวณต่าง ๆ ของ 2 จังหวัดนี้ไว้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสำเนียงของจังหวัดทั้งสองนี้โดยศึกษาว่าวรรณยุกต์ในสำเนียงทั้ง 2 นี้ มีลักษณะอย่างไร และเราสามารถจัดกลุ่มภาษาไทยถิ่นในจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ได้หรือไม่

1.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบวรรณยุกต์และลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นที่พูดกันในบริเวณต่าง ๆ ของจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อนำผลการศึกษามาจัดกลุ่มภาษาไทยถิ่นในจังหวัดอ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อ เป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษาภาษาไทยถิ่นภาคกลาง ในด้านการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของระบบวรรณยุกต์และลักษณะของวรรณยุกต์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจำกัด จึงกำหนดขอบข่ายการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาการแปรทางลักษณะของวรรณยุกต์ใน อำเภอแสวงหา อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอไชโย อำเภอสว่างแก้ว อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอเมืองอ่างทอง และอำเภอป่าโมก ในจังหวัดอ่างทอง อำเภอบ้านแพรก อำเภอมหาราช อำเภอผักไห่ อำเภอบางบาล อำเภอบางปะหัน อำเภอนครหลวง อำเภอท่าเรือ อำเภอภาชี อำเภอเสนา อำเภอบางซ้าย อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภออุทัย อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน และอำเภอวังน้อย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ศึกษาเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ที่เกิดกับคำเดี่ยว ซึ่งอาจเป็นคำพยางค์เดียว 2 พยางค์ หรือ 3 พยางค์ ไม่ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในข้อความ หรือประโยค และไม่นำเรื่องการลงเสียงหนักเบาเข้ามาเกี่ยวข้อง

3. เลือกผู้บอกภาษาที่มีฐานะทางสังคมเดียวกัน คือ มีอาชีพ เพศ การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจระดับเดียวกัน เพื่อจำกัดตัวแปรทางสังคม

4. จะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยการฟังเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่เครื่องมือ-วิเคราะห์เสียง

1.4 สมมติฐาน

ภาษาไทยถิ่นจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจแบ่งเป็นภาษาถิ่นย่อยได้ โดยใช้ระบบวรรณยุกต์ และสัทลักษณะของวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในจังหวัดอ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา

2. ทำให้ทราบว่าภาษาไทยถิ่นในจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้กี่กลุ่ม

3. เพื่อ เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ในภาคกลาง

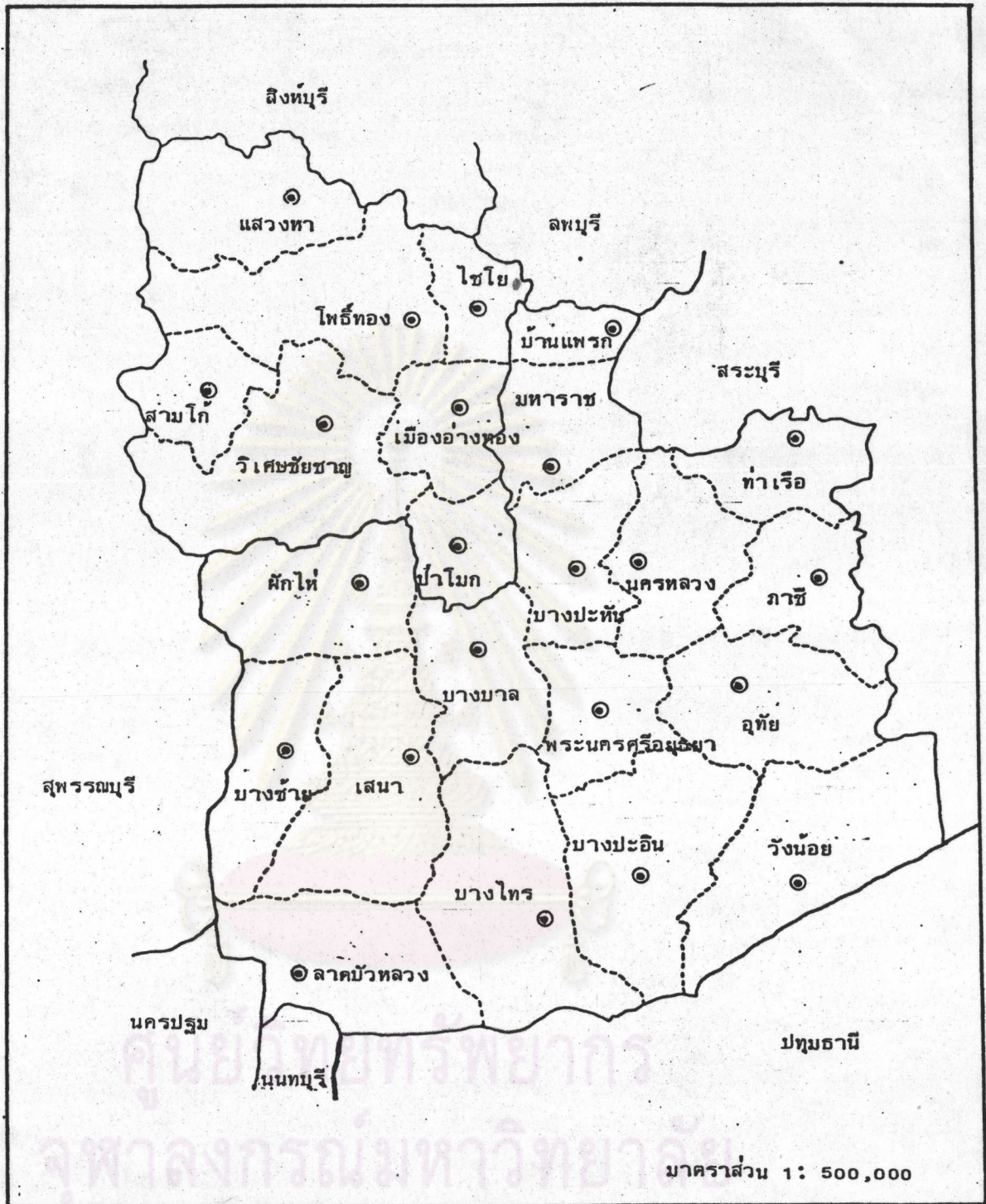
1.6 รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดอ่างทอง

ขนาดที่ตั้ง

จังหวัดอ่างทอง เป็นจังหวัดอยู่ในบริเวณที่ราบภาคกลางของประเทศไทย ตั้งอยู่ที่เส้นรุ้ง $14^{\circ} - 34' - 12''$ และเส้นแวง $100^{\circ} - 27' - 22''$ มีเนื้อที่

981.102 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 613,125 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ 108 กิโลเมตร

	ภาพที่ 1	แสดงเขตอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา
	สัญลักษณ์	<p>— หมายถึง เขตจังหวัด</p> <p>- - - หมายถึง เขตอำเภอ</p> <p>◎ หมายถึง ที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ</p>

อาณาเขต

จังหวัดอ่างทองมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้คือ

ทิศเหนือ	จดอำเภอค่ายบางระจัน อำเภอพรหมบุรีและอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
ทิศใต้	จดอำเภอผักไห่และอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทิศตะวันออก	จดอำเภอบางปะหัน อำเภอมหาราช อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอเมือง อำเภอท่าเรือ จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	จดอำเภอเมืองฯ อำเภอศรีประจัน อำเภอสามชุกและอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มเหมือนอ่าง ไม่มีภูเขาหรือป่าไม้ พื้นที่ดินทั่วไปเป็นดินปนทรายและดินเหนียว

เส้นทางคมนาคม

ทางน้ำ แม่น้ำที่มีความสำคัญในการคมนาคมและการขนส่งคือ แม่น้ำน้อย และแม่น้ำเจ้าพระยา

ทางบก มีเส้นทางรถยนต์ติดต่อกันทุกอำเภอ และมีทางหลวงติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงคือ อยุธยา สิงห์บุรี สุพรรณบุรี สระบุรี ลพบุรี

การปกครอง

จังหวัดอ่างทองแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 73 ตำบล 497 หมู่บ้าน 2 เทศบาล 7 สุขาภิบาล ดังนี้

1. อำเภอเมืองอ่างทอง มีพื้นที่ 104.161 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 14 ตำบล 81 หมู่บ้าน มีเทศบาล 1 แห่ง คือเทศบาลเมืองอ่างทอง มีประชากรรวม 45,158 คน

2. อำเภอวิเศษชัยชาญ มีพื้นที่ 227.575 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 15 ตำบล 122 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง คือ สุขาภิบาลศาลเจ้าโรงทอง มีประชากรรวม 65,904 คน

3. อำเภอโพธิ์ทอง มีพื้นที่ 222.229 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 ตำบล 108 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง คือ สุขาภิบาลโพธิ์ทอง มีประชากรรวม 54,669 คน

4. อำเภอไชโย มีพื้นที่ 73.261 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 ตำบล 51 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 2 แห่ง คือ สุขาภิบาลเกษไชโย และ สุขาภิบาลจระเข้ร้อง มีประชากรรวม 22,327 คน

5. อำเภอป่าโมก มีพื้นที่ 81.888 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 ตำบล 46 หมู่บ้าน มีเทศบาล 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลป่าโมก มีประชากรรวม 17,954 คน

6. อำเภอแสวงหา มีพื้นที่ 183.988 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 59 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง คือ สุขาภิบาลแสวงหา มีประชากรรวม 33,519 คน

7. อำเภอสสามโก้ มีพื้นที่ 88 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล 30 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง คือ สุขาภิบาลสามโก้ มีประชากรทั้งสิ้น 16,461 คน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขนาดที่ตั้ง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่บริเวณที่ราบภาคกลาง บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี ประมาณเส้นรุ้ง 14° เหนือ และ เส้นแวง 101° ตะวันออก มีเนื้อที่ 2557.616 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 75 กิโลเมตร และทางรถไฟ 72 กิโลเมตร

อาณาเขต

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ คือ
ทิศเหนือ จดอำเภอบ้านหม้อ และกิ่งอำเภอกอนนทศ จังหวัดสระบุรี อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดลพบุรี อำเภอป่าโมก และอำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

- ทิศใต้ จดอำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสามโคก อำเภอคลองหลวง และอำเภอ
ไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี อำเภอบางเลน
จังหวัดนครปฐม
- ทิศตะวันออก จดอำเภอหนองแซง อำเภอเสนาห์ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันตก จดอำเภอบางปลาม้า และ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
- ลักษณะภูมิประเทศ
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มและเป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา
แม่น้ำที่ไหลผ่านได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย
- การปกครอง
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบ่งการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 208 ตำบล
1,453 หมู่บ้าน 3 เทศบาล 19 สุขาภิบาล ดังนี้
1. อำเภอพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ 129 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขต
การปกครองเป็น 21 ตำบล 155 หมู่บ้าน มีเทศบาล 1 แห่ง และสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่
สุขาภิบาลอโยธยา มีประชากรรวม 53,948 คน
  2. อำเภอเสนา มีพื้นที่ 250 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง
ออกเป็น 13 ตำบล 123 หมู่บ้าน มีเทศบาล 1 แห่ง สุขาภิบาล 2 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลเจ้าเจ็ด
และสุขาภิบาลหัวเวียง มีประชากรรวม 51,897 คน
  3. อำเภอท่าเรือ มีพื้นที่ 116 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง
ออกเป็น 10 ตำบล 83 หมู่บ้าน มีเทศบาล 1 แห่ง และสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่
สุขาภิบาลท่าหลวง
  4. อำเภอผักไห่ มีพื้นที่ 118 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง
ออกเป็น 16 ตำบล 126 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 2 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลผักไห่ และ
สุขาภิบาลลาดชะโด
  5. อำเภอบางบาล มีพื้นที่ 112 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง
ออกเป็น 16 ตำบล 111 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลตำบลบางบาล
มีประชากรรวม 33,787 คน

6. อำเภอบางไทร มีพื้นที่ 325 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 23 ตำบล 136 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลบางไทร มีประชากร รวม 40,748 คน
7. อำเภอบางปะอิน มีพื้นที่ 226.888 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการ ปกครองเป็น 18 ตำบล 148 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 2 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลตำบลบ้านเลน และสุขาภิบาลพระอินทรรักษา มีประชากรรวม 54,471 คน
8. อำเภออุทัย มีพื้นที่ 169.01 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 11 ตำบล 170 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่สุขาภิบาลอุทัย มีประชากรรวม 34,475 คน
9. อำเภอนครหลวง มีพื้นที่ 197 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการ ปกครองออกเป็น 12 ตำบล 25 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลนครหลวง มีประชากรรวม 28,424 คน
10. อำเภอบางปะหัน มีพื้นที่ 120.72 ตารางกิโลเมตร แบ่งการ ปกครองออกเป็น 17 ตำบล 94 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลบางปะหัน มีประชากรรวม 34,471 คน
11. อำเภอมหาราช มีพื้นที่ 119 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 12 ตำบล 58 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลมหาราช มีประชากร รวม 22,222 คน
12. อำเภอภาชี มีพื้นที่ 84.332 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 8 ตำบล 72 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลโคกม่วง มีประชากร 28,365 คน
13. อำเภอลาดบัวหลวง มีพื้นที่ 198 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการ ปกครองออกเป็น 6 ตำบล 52 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลลาดบัวหลวง มีประชากรรวม 29,490 คน
14. อำเภอรังษีอภัย มีพื้นที่ 324 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออก เป็น 10 ตำบล 68 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลลำตาเสา มีประชากรรวม 34,964 คน

15. อำเภอบางซ้าย มีพื้นที่ 149.3 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 51 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลบางซ้าย มีประชากรรวม 19,203 คน

16. อำเภอบ้านแพรก มีพื้นที่ 32 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล 27 หมู่บ้าน มีสุขาภิบาล 1 แห่ง ได้แก่ สุขาภิบาลบ้านแพรก มีประชากรรวม 9,598 คน

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษางานที่เกี่ยวกับเรื่องวรรณยุกต์ และงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นภาคกลางที่มีผู้ศึกษาไว้ งานวิจัยดังกล่าวสามารถแบ่งกลุ่มได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1.7.1 งานวิจัยกลุ่มภาษาไทยถิ่นกลางที่พูดทางด้านตะวันออกของภาคกลาง ได้แก่ หน่วยเสียงภาษาระยะของ อรพิมพ์ บุญอาภา (2512) การศึกษาภาษาถิ่นย่อยจังหวัดระยองของ สมพงศ์ วิทศศักดิ์พันธ์ (2522) วรรณยุกต์ของภาษาถิ่นตราดของ Christopher Court (1972)

1.7.1.1 งานวิจัยของอรพิมพ์ บุญอาภา

อรพิมพ์ศึกษาเรื่องหน่วยเสียงต่าง ๆ ในภาษาระยะ โดยใช้ตัวผู้วิจัยเป็นผู้บอกภาษารวมทั้งชาวระยองคนอื่น ๆ ด้วย ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณยุกต์สรุปได้ว่า หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นจังหวัดระยองมี 5 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ และการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์
ในภาษาไทยถิ่นระยอง

	A	B	C	DL	DS
1	✓ ว. 5	┌	└	┌	
2	└ ว. 1	ว. 2	ว. 3	ว. 2	
3					
4		└ ว. 3	┌ ว. 4	└ ว. 3	┌ ว. 4

คัดแปลงจาก อรพิมพ์ หน้า 96

1.7.1.2 งานวิจัยของ สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์

สมพงษ์ ศึกษาเปรียบเทียบความ เหมือนและความแตกต่างของระบบ

เสียงสระ พยัญชนะและวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นย่อยระยอง 5 ภาษา คือ ภาษาถิ่นย่อยอำเภอมือง
อำเภอบ้านค่าย อำเภอกาหลง อำเภอปลวกแดง และกิ่งอำเภอบ้านฉาง โดยวิเคราะห์
ระบบเสียงของภาษาถิ่นย่อยแต่ละภาษา จากผู้ออกภาษา 5 คน แล้วนำผลการวิเคราะห์มา
เปรียบเทียบกัน

ผลการวิจัยในเรื่องหน่วยเสียงวรรณยุกต์นั้น ปรากฏว่า ภาษาไทยถิ่นย่อยอำเภอบ้านค่าย
มี 6 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ แตกต่างจากภาษาถิ่นย่อยระยองอื่น ๆ ที่มี 5 หน่วย และภาษาถิ่นย่อย
อำเภอบ้านค่ายยังแตกต่างจากภาษาถิ่นย่อยระยองอื่น ๆ ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียง-
วรรณยุกต์กับพยัญชนะต้น ในหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 อีกด้วย แต่ในด้านสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์นั้น

จะมีความแตกต่างกันในเรื่องระดับเสียงซึ่งบางถิ่นอาจจะสูง และบางถิ่นอาจจะต่ำ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำเสียงวรรณยุกต์ที่บันทึกไว้มาเข้าเครื่องตรวจสอบและแสดงคลื่นเสียงออกมาเป็นแผนภาพอีกด้วย ผลของการวิจัยทั้งสองวิธี มีข้อที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ลักษณะทางลัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ที่แสดงด้วยแผนภาพจะแสดงความแตกต่างอย่างละเอียด ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวไม่สามารถนำมาแยกภาษาถิ่นย่อยระยองได้*

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถแสดงลงในกล่องวรรณยุกต์ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์และการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นย่อยระยอง

	อำเภอเมือง			อำเภอบ้านฉาง	
	A	B	C	DL	DS
1	 ว. 5				
2		ว. 2	ว. 3	ว. 2	
3					
4	ว. 1	 ว. 3	 ว. 4	 ว. 3	 ว. 4

* สมพงษ์ วิทยกต์พันธ์. "การศึกษาภาษาถิ่นย่อยของจังหวัดระยอง."

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. หน้า 116-120.

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อำเภอบ้านค่าย

	A	B	C	DL	DS
1	 ว. 5				
2	 ว. 1	 ว. 2	 ว. 3	 ว. 2	
3	 ว. 6	 ว. 3	 ว. 4	 ว. 3	 ว. 4

อำเภอแกลง

อำเภอปลวกแดง

	A	B	C	DL	DS
1	 ว. 5				
2	 ว. 1	 ว. 2	 ว. 3	 ว. 2	
3		 ว. 3	 ว. 4	 ว. 3	 ว. 4

1.7.1.3 งานวิจัยของ Christopher Court

Court ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นจังหวัดตราดที่

บ้านปลายคลอง ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง โดยใช้ผู้บอกภาษา 2 คน ในการวิเคราะห์ ได้ใช้การฟังเพียงอย่างเดียวโดยไม่ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในจังหวัดตราดมี 6 หน่วยเสียงเช่นเดียวกับภาษาไทยถิ่นอุ้งทอง สุพรรณบุรี ซึ่ง Brown (1965) ศึกษาไว้ ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นตราดในงานวิจัยของ Court มิได้มีการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ช่อง A3 กับ A4 แต่เป็นการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ช่อง A1 ออกเป็น 2 หน่วยเสียง คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 2 เกิดกับคำที่ขึ้นต้นด้วยอักษรสูงเหมือนกัน และเกิดกับคำพ้องรูป เช่นคำว่า โหม ในหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 จะออกเสียงเป็น [P̌ 335] หมายถึง "ผ้าไหม" แต่ โหม ในหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 จะออกเสียงเป็น [P̌ 445] หมายถึง "คำลงท้ายของประโยคคำถาม" เป็นต้น

ตารางที่ 3 ตารางแสดงสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์และการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นตราด

	A	B	C	DL	DS				
1	<table border="1"> <tr> <td>P̌</td> <td>P̌</td> </tr> <tr> <td>ว. 5</td> <td>ว. 6</td> </tr> </table>	P̌	P̌	ว. 5	ว. 6				
P̌	P̌								
ว. 5	ว. 6								
2		ȟ	ȟ?	ȟ	ȟ				
3		ว. 2	ว. 3	ว. 2					
4		ȟ?	ȟ?	ȟ	ȟ				
		ว. 3	ว. 4	ว. 3	ว. 4				

ดัดแปลงจาก Court หน้า 49.

1.7.2 งานวิจัยกลุ่มภาษาไทยถิ่นกลางที่อยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของภาคกลาง

ได้แก่

การเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นจังหวัดราชบุรี ของ Wipawan Plangsuwan (1981) วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นจังหวัดราชบุรี ของเรืออากาศตรีหญิงลอรีศน์ รัตนดิลล ฦ กุ เกิด (2526) และแนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้ โดยใช้ วรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ของ เกศมณี เทพวัลย์ (2526)

1.7.2.1 งานวิจัยของ Wipawan Plangsuwan

Wipawan ศึกษาระบบวรรณยุกต์และการแปรของวรรณยุกต์ ในภาษาตระกูลไท 6 ภาษา และภาษาไทยถิ่นราชบุรี โดยใช้ผู้บอกภาษา 15 คน จากจุดเก็บข้อมูล 9 จุด ผลการวิจัยพบว่า ภาษาไทยถิ่นราชบุรีแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีระบบ 4 หน่วยเสียง วรรณยุกต์ ซึ่งพบที่อำเภอปากท่อและกลุ่มที่มีระบบ 5 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งพบในอำเภออื่น ๆ ทั้งหมด ดังแสดงในตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางแสดงสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์และการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ในภาษาไทยถิ่นราชบุรี

		กลุ่มที่ 1				
		A	B	C	DL	DS
1	ว. 1	⌈	┆	⌈?		
2	ว. 2	┆	┆	┆?	┆	
3	ว. 2		ว. 3	ว. 4		ว. 3
4			⌈?	┆?	┆	┆
			ว. 4	ว. 5	ว. 4	ว. 5

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลุ่มที่ 2

	A	B	C	DL	DS
1					
2	μ	┌	h?	┌	┌
3	ว. 1	ว. 2	ว. 3	ว. 2	ว. 1
4	┌	h?	┌?	h	┌
	ว. 2	ว. 3	ว. 4	ว. 3	ว. 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นราชบุรี กลุ่มที่ 1 ซึ่งพบที่อำเภอปากท่อมีลักษณะที่แตกต่างจากระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ของจังหวัดราชบุรี ทั้งในเรื่องสัทลักษณะของวรรณยุกต์และการแยกเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาให้ละเอียดยิ่งขึ้น

1.7.2.2 งานวิจัยของลอรัศน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต

ลอรัศน์ ศึกษา ระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นราชบุรี โดยใช้ผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 39 คน จากจุดเก็บข้อมูล 14 จุด ผู้วิจัยศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในระดับคำและระดับข้อความ ผลการวิจัยพบว่าระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในระดับคำ ไม่สามารถนำมาแบ่งภาษาไทยถิ่นราชบุรีออกเป็นภาษาถิ่นย่อยได้ แต่ในระดับข้อความสามารถนำสัทลักษณะของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 มาแบ่งภาษาไทยถิ่นราชบุรีออกเป็นภาษาย่อยได้ ผลจากการวิเคราะห์สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงสัทลักษณะของหน่วยเสียงวรรณยุกต์และการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นราชบุรี

	A	B	C	DL	DS
1	 ว. 5				
2					
3	 ว. 1	 ว. 2	 ว. 3	 ว. 2	
4		 ว. 3	 ว. 4	 ว. 3	 ว. 4

จะเห็นได้ว่าในระดับคำมีการแยกเสียงตรงช่อง A1 กับ A2 และมีการแยกเสียงตรงช่อง A2, A3 กับ A4 ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขของพยัญชนะต้น เช่นเดียวกับภาษาไทยถิ่นอุ່ทอง จังหวัดสุพรรณบุรีของ Brown (1965)

สำหรับในระดับข้อความสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนไปในบางจุดเก็บข้อมูล คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 จะเปลี่ยนจาก [ʔ352?] เป็นเสียง [Γ 55] และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 จะเปลี่ยนจาก [√ 214] เป็นเสียง [√ 24] หรือเสียง [└ 22] ในข้อมูลของผู้บอกภาษาในจุดเก็บข้อมูลบางจุด แต่ส่วนใหญ่จะไม่มี การเปลี่ยนแปลง

1.7.2.3 งานวิจัยของ เกศมณี เทพวัลย์

เกศมณี ศึกษาาระบบวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นที่ใช้พูดกันในอำเภอเมือง อำเภอทับสะแก อำเภอบางสะพาน และอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ และอำเภอเมืองในจังหวัดชุมพร โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา 39 คน จากจุดเก็บข้อมูล 39 จุด ผลที่ได้จากการศึกษาจะนำมากำหนดแนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับถิ่นใต้ ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นกลางพบว่า ภาษาไทยถิ่นกลางมีทั้งระบบ 5 หน่วยเสียงวรรณยุกต์และ 6 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มย่อยตามระบบวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์และการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นประจวบคีรีขันธ์

	A	B	C	DL	DS
1	M√ ว. 5	└└	└?└	└└└	
2	└√	L			
3	└ ว. 1	ว. 2	ว. 3		ว. 2
4		└?└ ว. 3	└?└ ว. 4	└└ ว. 3	└ ว. 4

กลุ่มที่ 1

กลุ่มที่ 2

	A	B	C	DL	DS
1	✓ จ. 5				
2	HK	L จ. 2	h? จ. 3		L จ. 4
3	จ. 1				
4		h? จ. 3	k? จ. 4		h h จ. 3

กลุ่มที่ 3

	A	B	C	DL	DS
1	M จ. 5				
2	h	hk h	h? จ. 3		h h h
3	จ. 1	จ. 2	จ. 3		
4	ll จ. 6	h? จ. 3	k? จ. 4		h kll จ. 3 จ. 4

กลุ่มที่ 4

	A	B	C	DL	DS
1	Mh จ. 5				
2	h	hk	h? จ. 3		h จ. 2
3	จ. 1	จ. 2	จ. 3		จ. 2
4	ll จ. 6	h? จ. 3	k? จ. 4		h h จ. 3

1.7.3 งานวิจัยกลุ่มภาษาไทยถิ่นกลางที่พูดทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของภาคกลาง

ได้แก่

การศึกษาระบบเสียงของภาษาไทยที่พูดในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ของ J.M. Brown (1965) และการศึกษาภาษาไทยถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี ของ M.R. Kalaya Tingsabadh (1980)

1.7.3.1 งานวิจัยของ J.M. Brown

Brown ศึกษาการระบบเสียงของภาษาไทยถิ่น 60 ภาษา เพื่อ สืบสร้างระบบของภาษาตระกูลไท และแสดงวิวัฒนาการมาสู่ภาษาไทยถิ่นทั้ง 60 ภาษา Brown จัดกลุ่มภาษาไทยถิ่นเหล่านี้ออกเป็น 7 กลุ่ม คือ ภาษาชาน ภาษาไทยเหนือ ภาษาพรวน ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาภูไท ภาษาลาว และภาษาไทยถิ่นใต้ สำหรับภาษาไทยถิ่นกลางนั้น Brown ศึกษาภาษาของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และภาษาของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นกลาง ที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปรากฏว่าภาษาไทย ถิ่นสุพรรณบุรีมี 6 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ตารางแสดงสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์และการแยกหน่วยเสียงของ ภาษาไทยถิ่นกลางที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

	A	B	C	DL	DS
1	ก ว. 5	ก	ก?	ก	ก
2	ก	ว. 2	ว. 3	ว. 2	
3	ว. 1				
4	ว. 6	ว. 3	ว. 4	ว. 3	ว. 4

Brown วิเคราะห์ให้ภาษาไทยถิ่นอุทงมี 6 หน่วยเสียง-
 วรรณยุกต์ ซึ่งแตกต่างจากระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ในเรื่องการแยกหน่วยเสียง-
 วรรณยุกต์ ภาษาไทยถิ่นอุทง มีการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ช่อง A2 A3 กับ A4 โดยมี
 เจอนไซท์เสียงพยัญชนะต้น คือ เสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ระดับ เกิดกับคำที่มีพยัญชนะต้นเป็น
 อักษรกลางไม่มีรูปวรรณยุกต์ เสียงต่ำ-ระดับ-ขึ้น เกิดกับคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ

1.7.3.2 งานวิจัยของ M.R. Kalaya Tingsabadh

M.R. Kalaya ศึกษาระบบเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์
 ในภาษาไทยถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้ผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 17 คนจากจุดเก็บข้อมูล 8 จุด ผู้วิจัย
 ใช้รายการคำซึ่งเป็นคำเดี่ยว ในการเก็บข้อมูลเสียงสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ สำหรับ
 วรรณยุกต์จะเพิ่มการเก็บข้อมูลในถ้อยคำ เพื่อสังเกตการแปรของเสียงวรรณยุกต์ ในการ
 วิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีฟังแล้วถอดเสียงเป็นตัวอักษร รวมทั้งใช้เครื่อง laryngograph
 เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ แต่ผลที่ได้จากเครื่องมือและการฟัง
 ต่างกัน (ดูงานวิจัยของ M.R. Kalaya Tingsabadh : 1980 หน้า 117-183 และ 204-
 235) เช่น ผลการวิเคราะห์จากการฟังเสียงในหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ของผู้บอกภาษา
 คำบลึงทลาย อ่าเกออุทง จะเป็นเสียงสูง-ตก-ขึ้น [M] แต่ผลที่ออกมาจากเครื่อง
 จะเป็นขึ้น-ตก-ขึ้น และในหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ซึ่งมีเสียง
 กักที่เส้นเสียงตอนท้ายซึ่งปรากฏในผลการวิเคราะห์จากการฟัง ก็ไม่ปรากฏในผลการวิเคราะห์
 จากเครื่องมือ นอกจากนี้ในผลการวิเคราะห์ที่ได้จากเครื่องมือแสดงให้เห็นความแตกต่างของ
 จุดเริ่มต้นของคำที่เป็นพยัญชนะต้นต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะเครื่องมือ laryngograph ใช้วัด
 ความถี่ของเสียงที่เส้นเสียง ตั้งแต่เส้นเสียงเริ่มสั่น แต่การฟังจะฟังเฉพาะเสียงที่ออกมาจาก
 ปากแล้วเท่านั้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่าวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรีแบ่งออกเป็น
 2 แบบ ทั้ง 2 แบบ มี 5 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ โดยในแบบที่ 1 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ไม่มี
 เสียงย่อยที่มีการแจกแจงแบบสับทลิก ซึ่งพบในระบบวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ของจังหวัด
 สุพรรณบุรี ส่วนแบบที่ 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 มีเสียงย่อยที่ปรากฏแบบสับทลิกโดยที่เสียง
 กลาง-ระดับ ปรากฏกับคำที่มีพยัญชนะต้น เป็น เสียงกัก-ไม่ก้อง-ไม่ทันลม กัก-เสียดแทรก-ไม่ก้อง
 กัก-ก้อง-ไม่ทันลม และกักที่เส้นเสียง และเสียงต่ำ-ระดับ-ขึ้น ปรากฏกับคำที่มีพยัญชนะต้น เป็น

เสียงอื่น ๆ ซึ่งพบเฉพาะในระบบเสียงของผู้บอกภาษาจากอำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอศรีประจัน และอำเภอบางปลาม้า ดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์และการแยกหน่วยเสียงในภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรี

กลุ่มที่ 1

	A	B	C	DL	DS
1	MM ว. 5	K	N?	T T T	
2	TT				
3	T ว. 1	ว. 2	ว. 3	ว. 2	
4		N? ว. 3	K? ว. 4	N ว. 3	T ว. 4

กลุ่มที่ 2

	A	B	C	DL	DS
1	MM ว. 5	K	N?	T T T	
2	T				
3	ว. 1	ว. 2	ว. 3	ว. 2	
4	TV ว. 6	N? ว. 3	K? ว. 4	N ว. 3	T ว. 4

1.7.4 งานวิจัยภาษาไทยถิ่นกลางที่พูดที่กรุงเทพฯ ได้แก่

1.7.4.1 งานวิจัยของ J.M. Brown (1965)

Brown วิเคราะห์ว่าภาษาไทยกรุงเทพฯ มี 5 หน่วยเสียง-
วรรณยุกต์ ดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ และการแยกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ใน
ภาษาไทยกรุงเทพฯ

	A	B	C	DL	DS
1	 ว. 5				
2	 ว. 1				
3		ว. 2	ว. 3	ว. 2	
4		 ว. 3	 ว. 4	 ว. 3	 ว. 4

คัดแปลงจากบรรานัน หน้า 85-86.